

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

aan de verkrachter, en het zoontje dat heftig reageert op de aan- of afwezigheid van zijn moeder door te huilen of te braken.

De deelnemers noemden erkenning, veiligheid en steun als belangrijke uitgangspunten voor 'invoegen' en het opbouwen van een behandelcontact, waarna in kleine stapjes gewerkt kan worden aan het verdragen van de fysieke scheiding van moeder en kind. Vervolgens ontstaat er wellicht ruimte voor diagnostiek en (psycho)therapeutische behandeling.

Bala en Scherpenisse slaagden er in deze workshop in mijn gevoel van hopeloosheid om te buigen, zoals naar ik hoop ook bij veel patiënten. Het was een workshop die ik ook zou willen aanbevelen voor team-

managers en directeuren van centra voor geestelijke gezondheidszorg. Tijdens jaargesprekken praten we nogal eens over economische thema's als productiecijfers, productieoverleg en prestatiegesprekken. Daar is niets mis mee wanneer de kwaliteit van de behandeling en het functioneren van behandelaren leidend blijven. Tijd en tempo en het afsluiten van een behandeling voor het eind van een boekjaar dienen echter wel altijd een afgeleide daarvan te zijn.

Christa van Voorst Vader en Theo van den Burg

Literatuur

Winnicott, D.W. (1971). *Playing en Reality*. London: Tavistock Publications.

Sturen op veiligheid, en dan...?

Studiedag van de Sectie Forensische Stelsystemtherapie van de NVRG, 5 november 2009 te Utrecht.

Zeker 110 mensen, onder wie bijna 60 studenten, bezoeken deze jaarlijkse studiedag, gehouden in de Van der Hoeven Kliniek, een kliniek voor behandeling van tbs-gestelden. Dagvoorzitter Sander van Arum, voorzitter van de sectie, leidt het thema in door

de vraag te stellen wie er op veiligheid moet sturen wanneer forensische patiënten, lees ook daders, zich weer in de maatschappij begeven. Oftewel: wie is verantwoordelijk? Na deze korte inleiding geven medewerkers en patiënten van de Van der Hoeven Kliniek in en-

kele korte, herkenbare scènes, soms erg geestig, een beeld van het spanningsveld tussen behandelen en beveiligen. Moet je vertrouwen of controleren? Moet je aangifte doen van wat je te weten komt of moet je behandelen? Moet je als patiënt alles vertellen of juist zaken voor je houden? Boeiende dilemma's, maar helaas komt de discussie erover met de zaal niet goed op gang.

De eerste sprekerster is Nanneke Quik, voormalig kinderrechtster. Zij zet kanttekeningen bij de huidige maatschappelijke tendens om alle risico's te willen uitbannen. Als er delicten worden gepleegd worden er verklaringen gezocht, regels opgesteld of aangescherpt en schuldigen aangewezen; het mag nooit meer fout gaan. Dit staat overigens in schril contrast met de onveiligheid die we in het verkeer accepteren. Quik ziet een keerpunt in de zaak 'Savanna'. Voordien werd een kind mischien te laat uit huis geplaatst, nu vaak te vroeg. Het eerste doel van een uithuisplaatsing, namelijk terugplaatsing, lijkt soms wel vergeten en de daarvoor benodigde hulp of training voor de ouders ontbreekt nogal eens. Quik pleit nadrukkelijk voor meer samenwerking en informatie-uitwisseling. Juridisch is er al veel mogelijk, maar een komende wet moet uitwisseling nog gemakkelijker maken. Quik vertelt een goed doortimmerd verhaal, in het begin wat monotoon gebracht. Maar op de vragen, problemen en casuïstiek die haar vanuit

de zaal worden voorgelegd – ook Laura komt nog even langs 'zeilen' – reageert ze sprankelend, helder en met een uitgesproken mening, altijd het belang van het kind vooropstellend.

De tweede sprekerster is Jeanne Caspers, werkzaam bij het Expertisecentrum Veiligheid van de Avans Hogeschool en projectleider van Circles Of Support and Accountability (COSA). COSA is een project waarin zedendelinquenten worden begeleid door professionals en vrijwilligers, teneinde na hun terugkeer in de maatschappij recidive te voorkomen. Het project beoogt een kring van dader en vrijwilligers op te zetten met daaromheen een kring van professionals. Deze vrijwilligers worden goed geselecteerd en getraind en dienen op de hoogte te zijn van de zogeheten delictketen en risicofactoren. Zij helpen de ex-dader bij de opbouw van een eigen netwerk. Isolement is immers een risicofactor en deelname aan de maatschappij verhoogt de vaak lage zelfwaardering van daders. Caspers verwijst naar de eerste onderzoeksresultaten uit Canada en Engeland, waaruit blijkt dat bij deze aanpak het recidiverisico afneemt en het subjectieve gevoel van veiligheid toeneemt bij mensen uit de leefomgeving. De thematiek van terugkerende zedendelinquenten in de maatschappij is de laatste tijd volop in het nieuws. Dat maakt deze presentatie actueel en interessant.

Na de lunch geeft Rob van Pagée, bestuurder Eigen Kracht Centrale Nederland, uitleg over de werkwijze van een 'eigenkrachtconferentie'. In de eigenkrachtconferentie maken betrokkenen, meestal familie, rond hun problematiek een eigen plan met eigen oplossingen. Pagée wijst op de krachten die binnen het eigen systeem aanwezig zijn en op het belang deze aan te wenden. Vaak

weten betrokkenen zelf goed wat nodig en mogelijk is. Het draagvlak zal hierdoor groter zijn. Pagée schetst de voordelen van deze aanpak ten opzichte van een aanpak door uitsluitend professionals. Aanvankelijk doet hij dit wat stellend, zodat hij reacties uit de zaal oproept: 'Alsof we niets goed doen...'. Later wordt (pas) duidelijk dat een professional wel degelijk een rol kan spelen en soms ook de kaders moet bepalen. Een eigenkrachtconferentie blijkt een werkzame interventie om een probleem binnen het eigen systeem op te lossen.

Gerda de Groot en Jannie Oenema van De Groot Tijdelijk Consulting & Coaching en Staf Fier Fryslâ spreken over de aanpak in Friesland van eerderrelateerd geweld. Ze tonen een film waarin deze thematiek aan de orde komt. Duidelijk wordt dat potentiële slachtoffers – dat kunnen ook mannen zijn – in chronische angst leven. Wanneer slaat de onbekende toe? De Groot en Oe-

nema hebben weinig tijd voor hun verhaal; de film staat centraal in hun presentatie. Gelukkig is er tijd om vragen te beantwoorden en zo ontstaat toch een beeld van hun werkwijze. Helaas te weinig, want er is duidelijk behoefte aan meer informatie. De film laat naar

***...isolement is
een risicofactor
voor redicive...***

mijn smaak méér schokkende beelden (van een moord, grotendeels gereconstrueerd) zien dan nodig is om de bood-

schap over te brengen. Ook omdat later duidelijk wordt dat eerwraak in de vorm van een moord maar zelden voorkomt en dat eerherstel ook door verstoting of geldbetaling mogelijk is. Er kan nogal eens bemiddeld worden, en dat kan al leiden tot afname van dreiging en daarmee van angst.

Na de borrel plus hapjes laat ik deze dag nog eens aan mij voorbij gaan. Ik vind het een boeiende dag en ik constateer dat het bestuur van de sectie ook dit jaar er weer in geslaagd is een dag te organiseren van kwaliteit, met sprekers over zeer actuele ontwikkelingen. Het lijkt een dag vol dilemma's, maar er blijken goede oplossingen mogelijk. De toepassing is echter niet eenvoudig. In het forensische veld zijn er te veel (tegen)spelers: de patiënt c.q. dader, de leden van zijn netwerk, de hulpverleners. En de maatschappij, zowel vertegenwoordigd door justitie als door vragenstellende kamerleden, verbiedende burgemeesters, en boze burgers.

Eén dilemma blijft: men kan wel sturen op veiligheid, maar het risico kan men nooit volledig uitbannen. Ruimer gesteld: het leven is niet maakbaar. Toeval, goed geluk of domme pech blijven bestaan, en dat is maar goed ook.

Joop Verschuur

